

BEZOEKADRESKoningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland**POSTADRES**Postbus 93218
2509 AE Den Haag
NederlandDe Minister van Infrastructuur en Milieu
mw.drs. M.H. Schultz van Haegen-Maas Geesteranus
Postbus 20901
2500 EX DEN HAAGdatum
2 oktober 2015ons kenmerk
80970/IPcontactpersoon
mw. I. Rodenburgbetreft
AcW advies geborgde zetelsuw kenmerk
-e-mail
irodenburg@uvw.nldoorkiesnummer
070 351 97 45

Geachte mevrouw Schultz van Haegen,

Op 3 juli jl. heeft de Adviescommissie Water (ACW) een advies uitgebracht over de samenstelling van het waterschapsbestuur. De belangrijkste vraag die bij de AcW voorlag, is of 'belang-betaling-zeggenschap' nog een valide ordenend principe is. De waterschappen hebben met belangstelling kennis genomen van dit advies en willen u bij dezen graag hun reactie geven.

Analyse AcW

De AcW start haar advies met de constatering dat de vormgeving van het waterschapsbestuur moet volgen uit de wateropgaven en ontwikkelingen in de organisatie van de waterschappen zelf. Ze gaat in op de noodzaak van een democratische controle bij een eigen belastinggebied.

Na een gedegen analyse komt de AcW met aanbevelingen die bestaat uit vier kernonderdelen. Ten eerste concludeert de AcW dat 'belang-betaling-zeggenschap' nog een valide ordenend principe is voor de samenstelling van het waterschapsbestuur. Het past bij de functionele overheid die het waterschap is. Maar zegt de commissie, betaling en zeggenschap zijn allebei afgeleid van het belang en de relatie tussen betaling en zeggenschap is in zoverre minder absoluut.

Daarnaast stelt de commissie voor om de rol van de provincie, zowel bij het bepalen van het aantal geborgden in het algemeen bestuur als bij de omvang van het dagelijks bestuur af te schaffen. De provincies worden bij het eerste punt geacht de verdeling te baseren op aard en omvang van de belangen, maar blijken politieke afwegingen te maken. Bij het tweede punt geeft de commissie aan dat de door de provincie vastgestelde omvang van het dagelijks bestuur kan knellen vanwege het grote aantal partijen in het algemeen bestuur. Zolang de salariskosten gelijk blijven, zouden de algemeen besturen volledig zelf moeten bepalen uit hoeveel personen het dagelijks bestuur bestaat.

Vervolgens acht de commissie borging van zetels noodzakelijk omdat relevante belangen anders numeriek ondersneden worden in de grote categorie ingezetenen. Om het simpel en transparant te houden heeft de commissie een voorkeur voor de verdeling van 2-2-2 over de verschillende categorieën: ongebouwd, bedrijven en natuurterreinen. Het exacte aantal zetels voor de categorieën is naar de mening van de commissie minder van belang.

Tot slot is de commissie van mening dat het garanderen van een geborgde zetel in het dagelijks bestuur, zoals dit thans wettelijk is vastgesteld, niet langer noodzakelijk is omdat dit door coalitievorming geregeld kan worden.

Reactie waterschappen

De Unie van Waterschappen heeft veel waardering voor de analyse en het advies van de AcW. De commissie heeft alle relevante partijen gesproken en maakt een heldere analyse van de taken en opgaven van de waterschappen en de consequenties daarvan voor het waterschapsbestuur. Terecht merkt de AcW op dat ondanks de veranderingen in de afgelopen periode, zoals de enorme schaalvergroting, de verbreding van het takenpakket vanwege het integrale waterbeheer en de introductie van ingezetenen als belangencategorie, de waterschappen nog steeds gekenmerkt worden door hun functionele karakter. Recente ontwikkelingen en activiteiten als het terugwinnen van grondstoffen en energie, doen daar evenmin iets aan af. Met deze taakafbakening en hun gesloten huishouding onderscheiden waterschappen zich van andere overheden.

De Unie van Waterschappen onderschrijft evenzeer de constatering van de AcW dat het goed is om van tijd tot tijd het waterschapsbestel eens goed te doordenken. Zoals de AcW opmerkt, is dat in de loop van de afgelopen decennia ook steeds gebeurd. Het huidige stelsel bestaat nog maar relatief kort in deze vorm en is aangepast aan de huidige taken, schaalgrootte en de wijze van inbedding in het algemeen bestuur. In dit verband is het volgens ons goed op te merken dat de afgelopen verkiezingen, voor de vierde keer op rij op een andere manier georganiseerd zijn. Het is dus zeker niet zo dat het waterschapsbestel zich niet aanpast aan nieuwe ontwikkelingen.

In dat licht heeft het bestuur van de Unie zich de vraag gesteld of de door de AcW voorgestelde veranderingen momenteel dusdanig urgent zijn, dat ze een proces van wetswijziging en de daarmee gepaard gaande onzekerheden rechtvaardigen. De waterschappen hebben altijd aangegeven voor behoud te zijn van de kern van het waterschapsbestel zoals dat nu bestaat, inclusief de geborgde zetels. Het systeem van geborgde zetels is mede door de waterschapsector zelf ontworpen. Het past bij het functionele karakter van het waterschap, waar niet alleen de algemene, maar ook de specifieke belangen geborgd moeten worden. De drie categorieën: ongebouwd, bedrijven en natuurterreinen, zijn voor hun dagelijkse activiteiten direct afhankelijk van het kwalitatieve en kwantitatieve watersysteem en dus van de taakuitoefening door de waterschappen. Wij constateren met genoegen dat de AcW deze principiële lijn onderschrijft.

De AcW geeft in haar advies aan dat het exacte aantal zetels voor de categorieën minder van belang is, dan het feit dat de belangen geborgd zijn. Op die grond komt de AcW tot een voorkeur voor de verdeling van 2-2-2, dus twee zetels per categorie. Dat lijkt vooral een pragmatische keuze die meteen een eind maakt aan de soms – zoals de AcW terecht opmerkt – met oneigenlijke argumenten gevoerde discussies over de exacte verdeling van de geborgde zetels in Provinciale Staten. Verder voert de AcW aan dat de relatie tussen betaling en zeggenschap losser is geworden. Met andere woorden: het aandeel in de waterschapsbelastingen bepaalt niet de verhouding van het aantal zetels.

Hoewel beide laatste argumenten door de Unie worden onderschreven – dat wil zeggen de soms met oneigenlijke argumenten gevoerde discussies over de precieze toedeling van het aantal geborgde zetels en het minder scherpe criterium van betaling voor de verdeling van de zetels – zijn ze naar onze mening momenteel toch van onvoldoende gewicht om het huidige stelsel opnieuw te wijzigen. Een vaste verdeling van twee zetels per categorie houdt bovendien in het geheel geen rekening met de in de praktijk bestaande substantiële verschillen in belang en betaling tussen categorieën. Verschillen die bovendien regionaal anders kunnen liggen.

Daar komt bij dat volgens onze waarneming zich zowel de afgelopen jaren als na de verkiezingen van 18 maart geen grote problemen hebben voorgedaan bij de bestuurssamenstelling.

Dit brengt ons er alles overwegende toe u op dit moment te adviseren geen wetswijziging in procedure te brengen. Een dergelijk traject brengt de nodige onzekerheden met zich mee. Bij de vorige aanpassing van de wet leidde dat er zelfs toe dat de verkiezingen meer dan twee jaar zijn uitgesteld. De AcW geeft in haar advies aan dat enige continuïteit in de systematiek voor het samenstellen van het bestuur wenselijk is. Dat is voor de Unie op dit moment een zwaarwegend argument. Wij merken daarbij wel op dat het goed is van tijd tot tijd het waterschapsbestel opnieuw te doordenken.

Uiteraard zijn we graag bereid ons standpunt in een gesprek met u toe te lichten. Het onderwerp is voor ons van groot belang. In onze achterban maakt het veel discussies los, waarbij de opvattingen soms ook divers zijn. Dat maakt dat ontwikkelingen en ervaringen in de komende jaren door ons nauw gevolgd zullen worden en ons mogelijk tot nieuwe inzichten kunnen brengen. Bij de stappen die u wilt zetten naar aanleiding van het advies van de AcW, blijven we dan ook graag nauw betrokken.

Hoogachtend,

mr. drs. P.C.G. Glas
Voorzitter

